

Polisen och allmänheten

Polisens avlöning och polisens arbetsförhållanden diskuteras för närvarande i ett flertal sammanhang. Till dessa kommer nu också frågan om polisväsendets organisation. Den senare har aktualiserats genom att 1967 års polisutredning avlämnat sitt betänkande. Utredningen har varit parlamentariskt sammansatt, men regeringsstyrd: statssekreterare Ove Rainer har varit ordförande.

Alltsedan polisen år 1965 förstatligades har det stått klart, att den då genomförda organisationen inte var slutgiltig utan har behövt överses. Av de 119 polisdistrikt, av vilka den nuvarande regionala indelningen består, har t ex en del visat sig vara för små. Ett polisdistrikt bör vara tillräckligt stort för att kunna tilldelas och tillgodogöra sig vissa tekniska hjälpmedel. Det bör kunna bära en topporganisation med tillräckligt antal tjänster, så att ej t ex semester och sjukdom förrycker hela verksamheten. Alltså är det rimligt, att distrikten ökar i storlek, och de föreslås bli 90. En ytterligare minskning av antalet hade nog också kunnat tänkas.

En egendomlighet med nuvarande organisation är, att länspolischeferna i viss utsträckning visat sig vara umbärliga. Polischeferna i distrikten har skött sina uppdrag själva, eller i samråd med varandra. Det förefaller som om denna erfarenhet skulle ha varit något att bygga på. Utredningen har gått en annan väg. Den föreslår visserligen att dessa tjänster skall in dragas, men förslaget synes bottna mest i att utredningen, utan att avvakta en ny länsindelning, velat koppla bort hela polis-

organisationen från länsstyrelserna. I stället föreslår den en ny regional organisation för polisen.

Landet skall uppdelas i åtta polisregioner, av vilka det största området blir Luleå polisregion som kommer att omfatta Norrbottens och Västerbottens län. Vad som är påfallande är, att dessa polisregioner ej skall sammanfalla med någon av de större indelningar av landet som redan existerar. Sådana är militärområdena, vilka i detta fallet kan lämnas utanför, medan däremot civilområdena, inom vilka civilbefälvärnarna har anledning att syssla med polisen, borde kommit i fråga. Polisregionerna placeras som ett extra nät över landet, med topporganisationer som beträffande utbildad personal förefaller bli alltför små och med lekmannastyrelser som blir alldeles onödiga. Ur teknisk synpunkt kan regionerna nog försvaras, men ur allmänhetens synpunkt – och det är trots allt allmänheten som de skall betjäna – blir de en ny överhet, belägen långt borta.

Utredningen trycker på att polisen skall ha större »medborgarförankring». Därför skall bli regionspolisstyrelserna förses med vardera fem lekmän. Att någon på allvar kan göra gällande, att svenska folkets förtroende för polisen kommer att påverkas av att sammanlagt 40 stycken politiskt valda landstingsmän över hela landet får sådana styrelseuppdrag som extraknäck, hör till de verkliga mysterierna. Det bör understrykas, att utredningen själv menar att de förväntas fullgöra sitt uppdrag cirka 4 gånger om året!

När det gäller medborgarinflytandet,

om vilket utredningen talar så mycket, eller allmänhetens förtroende för polisen, kan man se frågan på flera sätt. Vi börjar nedifrån. Allmänheten har förtroende för poliser som uppför sig effektivt och hyggligt, som svenska poliser gör. Att det behövs en organisation för deras arbete är tydligt, och distrikten bör vara avvägda därefter, dock utan att polismän dras bort från orter som behöver dem. Det är viktigt att den myndighet, under vilken distrikten i sin tur sorterar, är en som står allmänheten nära och för vilken denna har förtroende. Länsstyrelserna är redan en sådan myndighet och bör under inga omständigheter ersättas med en opersonlig regionsstyrelse. Om länspolischefen är överflödigt, så ge honom ett distrikt; gärna ett större och bättre utrustat än de andra och på vilket dessa i första hand skall kunna repliera. Det gör honom till primus inter pares, och avlöningssvågen bör tillgripas för att skapa befordringsmöjligheter mellan olika distriktpolischefer. Regionerna kan man också ur denna synpunkt avvara. Skulle vissa län bli för små, vilket förefaller uteslutet om de blir ett enda distrikt, kan dessa anvisas andra att falla tillbaka på.

Det lokala intresset får aldrig underskattas när man talar om förtroendefrågorna. Att de kommunala polismännen förlorade intresset för polisen berodde på förstatligandet. Varje förslag att återge de lokala nämnderna möjligheter till uppsynsverksamhet o dyl skall man taga vara på. Men framför allt bör nämnderna få skyldigheter att följa verksamheten ge-

nom föredragningar av den lokale chefen. Då blir intresset inom dem och för dem ett annat, och de kan göra nytta. Det är långt viktigare att både små och stora orter får positivt intresse för sin polis än att de av tekniska skäl allt större distrikten får lekmananämnder, placerade på alltför långt avstånd från det egentliga arbetet. Det bör samtidigt sägas ifrån, att förslaget att distriktsstyrelserna skall avgöra utnämningsfrågor är alldeles förkastligt. Varje antydning om politiska polisutnämningar, och sådana skulle omedelbart bli följden, blir förödande för förtroendet för polisen.

Polismännen skulle kunna göra större nytta om de i princip finge lära känna varje enskild polisman och åtminstone på papperet följa hans utveckling och befordringsgång. Om poliser slutar, varför? Om poliser råkar ur gängorna, vad har hänt dem? De lokala polismännen – även här ligger distriktsstyrelserna redan för långt bort – borde i denna mening vara personalnämnder.

Det kan sägas att detta är att ställa kraven för högt. Men utredningen har ställt dem för lågt: den har glömt bort människorna. Ytterst hänger polisväsendets kvalitet på polispersonalen. Det råder inte alls någon påfallande mistro bland den svenska allmänheten mot polisen. Om kvaliteten förblir vad den är, och höjs, föreligger över huvud inte något problem. Men för att få en god polismakt måste vi betala. Här skall ingen ställning tagas till dagens konfliktsituation, eftersom förhandlingar pågår, men det är alltför tyd-

ligt att polisen måste få bättre arbetsvillkor. Sedan dessa förbättrats, kan allmänheten ställa sina krav på polisen i bästa samförstånd med den själv. Svenska folket

kan få den effektiva polis den önskar, men vägen är att föra den närmare in ibland oss och inte att isolera den ifrån oss.

Lämplig julklapp

Presentkort kan rekvireras genom att

prenumerationsavgiften, kr 35: —, insättes å

Svensk Tidskrifts postgirokonto nummer 7 27 44-6

Angiv på girokupongen namn och adress både på er själv och mottagaren